

Aan Burgemeester en wethouders

Hilversum, 19 augustus 2020

Een groene en bloeiende toekomst voor Hilversum

Geacht college,

Het bijzondere karakter van Hilversum vertoont tekenen van stedenbouwkundige erosie. De ruimtelijke kwaliteit heeft in verschillende opzichten te lijden van een gefragmenteerde aanpak. Bestaande kaders zoals de Structuurvisie 2030 en het Groenbeleidsplan worden onvoldoende benut voor sturing bij incidentele bouwinitiatieven. Daarom is deze brief een appèl om gezamenlijk het omslagpunt dat met het afvoeren van het MRA Sleutelgebied van de raadsagenda bereikt is, te verzilveren in een toekomstvisie die wel recht doet aan de uitzonderlijke kwaliteiten van Hilversum als woonplaats in het prachtige Gooi en om verdere aantasting daarvan te voorkomen.

U vatte het afgelopen jaar die uitzonderlijke kwaliteiten met instemming van de raad als volgt samen:

‘Hilversum heeft een rijke traditie waar het gaat om schoonheid. Eén van de kernkwaliteiten van Hilversum is die van tuinstad. De tuinstad biedt een blijvende kwaliteit die zich heeft bewezen. De karakteristiek ‘tuinstad’ heeft betrekking op de stad als geheel. [...]

Elke architectonische opgave werd in de stad als geheel geïntegreerd. Stad en natuur zijn nauw verbonden in Hilversum. De karakteristieken waarmee de tuinstad werd opgebouwd, gelden nog steeds en kunnen voor de toekomst worden ingezet: een inclusieve, gezonde, herkenbare en leefbare woonomgeving. Sleutelbegrippen waren samenhang, verbinding, pionieren, gelukkig wonen en leven, en kwaliteit. Een stad waar mensen graag wonen en werken, omdat de omgeving duurzaam, mooi en levendig is, en inspireert tot zorgzaamheid. Daarmee neemt Hilversum haar verhaal en identiteit als unieke tuinstad mee naar de 21ste eeuw. [...]

Hilversum is rijk aan gebouwde kwaliteit. De kwaliteit van de architectuur wordt ondersteund en versterkt door het groene karakter van de stad en het Goois Natuurreservaat. Om de rijkdom en kwaliteiten van de stad te behouden en te versterken, is het van belang om toekomstige ontwikkelingen vanuit de cultuurhistorie en identiteit van de stad en de plek te benaderen en aandacht te hebben voor goed, inclusief ontwerp waarbij erfgoed, natuur en cultuurlandschap aan elkaar worden gekoppeld.’ (Plan van aanpak Omgevingsvisie)

Het blijkt niet eenvoudig om adequaat op die gekoppelde kwaliteiten te sturen. Ontwikkelingen worden te vaak aan de willekeur van de markt overgelaten, ook op essentiële beleidsterreinen zoals sociale woningbouw. Keer op keer doen zich bouwinitiatieven voor waarbij de bestaande kwaliteiten onder druk staan, zoals bij ‘ontwikkelingen’ met een bebouwingshoogte, -dichtheid en -schaal die sterk afwijkt van de bestaande structuur. Het komt niet zelden voor dat geprobeerd wordt een te omvangrijk programma in te passen op een te kleine locatie. Dat soort ruimtelijke interventies leidt in veel gevallen tot storende poliepen in het stedelijke weefsel. De verhouding tussen bebouwd, verhard en groen oppervlak verandert in rap tempo ten koste van het groen. Zo schrijdt de verklontering van de tuinstad nagenoeg ongehinderd voort.

De begrensde omvang van het binnenstedelijk gebied en de bijzondere waarden daarvan leggen beperkingen op aan de groeimogelijkheden. Het 'laadvermogen' van de tuinstad is zeer beperkt en de nu optredende erosie is al snel onomkeerbaar. Er moeten daarom nu glasheldere kaders worden gesteld aan de verdere ontwikkeling.

Een centraal thema in de Omgevingswet is een gezonde leefomgeving. Laat dat de leidraad zijn voor onze Hilversumse toekomstambities: het ontwikkelen van een groene en gezonde stad voor de generaties na ons. Hilversum heeft het groene geluk om de stad heen. Het opheffen van het tekort aan groen binnen de stad en zorgen voor schone lucht en het terugdringen van geluidvervuiling kunnen zorgen voor een toekomstbestendig woonmilieu dat recht doet aan het karakter van de tuinstad. Dat biedt een goede basis voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. Koppelkansen van woongenot en economische dynamiek met het cultuurhistorische erfgoed kunnen beter worden benut. Het ideaal van de tuinstad is immers nog steeds actueel: Hilversummers moeten ook in de toekomst in een gezonde, veilige, inclusieve en duurzame leefomgeving een betaalbare woning en een baan kunnen vinden, hun boodschappen in de buurt kunnen doen en hun kinderen op loop- of fietsafstand naar school kunnen laten gaan. Dat zijn allemaal kenmerken van de tuinstad en die willen we zorgvuldig beheren en aan onze kinderen doorgeven.

Waar behoud van historisch-stedenbouwkundige, natuur- en andere omgevingswaarden (zoals schone lucht en normale geluidsniveaus) het uitgangspunt is, zal gezocht moeten worden naar een evenwichtige balans tussen wonen, werken, mobiliteit en andere ruimtelijk relevante beleidssectoren die daarbij past en daaraan recht doet. Een beleid dat voortbouwt op de bestaande kwaliteiten met een open oog op de toekomst, geheel in de geest van de Omgevingswet. Daartoe is een kwalitatieve cultuuromslag noodzakelijk.

Een eerste vereiste is daarbij een glasheldere en breed gedeelde visie op de toekomst van Hilversum: wat voor stad zijn we nu, willen we in de toekomst zijn en wat betekent dat voor de samenhangende beleidssectoren wonen, werken, verkeer, verzorging, milieu en ecologie. Welke ontwikkelingen en eventuele knelpunten doen zich daarbij voor en tot welke kaders voor de omgevingsplannen leidt dat. (Voor goed begrip: als we stad zeggen zijn we ons ervan bewust dat die fysiek en sociaalpsychologisch nog vele dorpskenmerken in zich draagt).

We staan nu op een keerpunt in het bestuurlijke denken over de toekomst van Hilversum en de wijze waarop we dat samen organiseren. Wij willen bij de invulling van de Omgevingsvisie, met daarmee de Woonvisie, Mobiliteitsvisie en andere sectorale visies, nauw en actief betrokken zijn en u als college bij iedere stap van heldere kaders voorzien. Dat zullen we doen in samenspraak met de inwoners, maatschappelijke organisaties, het lokale bedrijfsleven en met de regio Gooi en Vechtstreek.

Bij de behandeling van de verstedelijkingsstrategie wreekte zich het feit dat de raad pas in een zeer laat stadium deelgenoot werd gemaakt van de collegeambities. Om dat een volgende keer te voorkomen stellen wij voor om de komende periode ter voorbereiding van de Omgevingsvisie meer frequent met u van gedachten te wisselen. Zo kan de raad meer efficiënt denkrichtingen delen, eventuele verschillen van inzicht tijdig signaleren en op basis daarvan de nodige kaders scheppen. Dit zal de kwaliteit van de politieke besluitvorming en het draagvlak binnen de samenleving ten goede komen.

Wij nodigen u uit daarvoor een stappenplan voor te leggen dat voorziet in een regelmatige terugkoppeling naar en kaderstelling door de raad om zo met ons aan die bestuurlijke omslag te werken.

Rob Docter (Democraten Hilversum), Henk Blok (Hilversums Belang), Olaf Streutker (CDA), Pierre van Rooden (SP), Mirjam Kooloos (Leefbaar Hilversum)